

แสงส่องใจ

(อันดับ ๑๔)

สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
พระชนมายุ ๘๓ พรรษา
วันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

แสงส่องใจ

(อันดับ ๓๔)

สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระชนมายุ ๘๓ พรรษา
วันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์
๙๔๗ ถ อรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กทม ๑๐๗๐๐
โทร ๔๑๑-๑๕๒๓, ๔๑๒-๖๕๕๒

ขอพระราชทานถวายอนุโมทนาสาธุการ
ขออนุโมทนาสาธุการ

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ ด้วยพระกรุณา และด้วยกรุณา งานเดือนตุลาคมทุกปีได้ผ่านไปด้วยดี ได้มีโอกาสทำบุญทำกุศลต่าง ๆ รวมทั้งให้ชีวิตสัตว์ใหญ่สัตว์เล็ก เช่นปล่อยวัวปล่อยควาย ปล่อยปลาปล่อยเต่าปล่อยนก

ปีนี้ วันที่ ๒ เวลา ๐๖.๓๐ น. ได้ถวายภัตตาหารบิณฑบาตพระภิกษุสามเณรวัดบวรนิเวศวิหาร ประมาณ ๒๐๐ รูป ที่สนามหน้าโรงเรียนวัดบวรนิเวศ

วันที่ ๓ ถวายภัตตาหารเพลพระภิกษุสามเณรต่างวัดและวัดบวรนิเวศวิหาร

ถวายภัตตาหารเพลพระภิกษุสามเณรวัดชนะสงคราม

หนังสือ "แสงส่องใจ" ปีนี้ เช่นเดียวกับทุกปี มีผู้ร่วมให้ธรรมทาน ที่ขออนุโมทนาสาธุการอย่างยิ่ง การให้ธรรมนั้นยิ่งกว่าการให้ทั้งปวง

ผู้ร่วมธรรมทานปีนี้คือ

๑. คณะวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร ในพระบรมราชูปถัมภ์
๒. คณะ "ห้องกระจก วัดบวรนิเวศวิหาร"
๓. คณะโรงเรียนผู้รู้ ญสส. ๘๐ วัดญาณสังวราราม
๔. จากทุน "ญสส. เผยแผ่ธรรม" ของนางกิม คำผลสิริ ในมูลนิธิ วัดญาณสังวราราม
๕. มูลนิธิศรีวิสารวาจา
๖. มูลนิธิคุณหญิงสุชาดา ถิระวัฒน์
๗. มูลนิธิโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
๘. มูลนิธิเพื่อการศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
๙. สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
๑๐. โรงเรียนนวมินทราชูทิศ (เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า)

๑๑. โรงเรียนสายปัญญา

๑๒. โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)

๑๓. โรงเรียนสายน้ำผึ้ง

๑๔. โรงเรียนจิตรลดา

๑๕. โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

๑๖. โรงเรียนศรีอยุธยา

๑๗. โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม

๑๘. มูลนิธิโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

๑๙. โรงเรียนสตรีวิทยา

๒๐. โรงเรียนสตรีเศรษฐบุตรบำเพ็ญ

๒๑. โรงเรียนนนทรีวิทยา

๒๒. โรงเรียนสารวิทยา

๒๓. โรงเรียนสตรีวิทยา ๒

๒๔. โรงเรียนสายน้ำทิพย์

๒๕. โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย

๒๖. โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ

๒๗. โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

๒๘. โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

๒๙. โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต

๓๐. โรงเรียนราชประชาสมาสัยฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก

๓๑. โรงเรียนราชดำริ

๓๒. โรงเรียนคณะราษฎร์บำรุง ปทุมธานี

๓๓. โรงเรียนราชวินิตมัธยม

๓๔. โรงเรียนวัดบวรนิเวศ

๓๕. โรงเรียนสอนตัดเสื้อพรศรี

๓๖. ธนาคารแห่งประเทศไทย

๓๗. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

๓๘. บริษัทซันโยยูนิเวอร์แซลอีเลคตริค จำกัด

๓๙. การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

๔๐. ชมรมศิษย์กรรมฐานพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

๔๑. วี. เอ็ม. เทกซ์ไทล์ จำกัด

๔๒. ธรรมอุทยานกิตติลักษณ์

๔๓. พนักงาน บริษัทวรรณแมนเนจเมนท์ จำกัด (มหาชน)

๔๔. เรือนแก้วการพิมพ์

ฐาตุ จิรํ สตํ ธมฺโม ธมฺมทฺธรา จ ปุคฺคลา
สงฺโฆ โหตุ สมคฺโค ว อตฺถาย จ หิตาย จ

ขอธรรมของสัตบุรุษทั้งหลายจงดำรงอยู่นานและบุคคลทั้งหลายที่ทรงธรรมจงดำรงอยู่นาน ขอพระสงฆ์จงเป็นผู้พร้อมเพรียงกัน เพื่อประโยชน์และเพื่อเกื้อกูล

อมฺเห รกฺขตุ สทฺธมฺโม สพฺเพปิ ธมฺมจาริโน
วุฑฺฒึ สมฺปาปุเณยฺยาม ธมฺเม อริยปฺปเวทิเต

ขอพระสัทธรรมจงรักษาเราทั้งหลายผู้ประพฤติธรรมแม้ทั้งปวง ขอเราทั้งหลายจงถึงความเจริญในธรรมที่พระอริยเจ้าทรงแสดงแล้ว

ขอพระราชทานถวายอนุโมทนาสาธุการ
ขอประทานถวายอนุโมทนาสาธุการ
ขออนุโมทนาสาธุการ

(สมเด็จพระญาณสังวร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จสถิต ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

แสงส่องใจ

๐ **"กมฺมุนา วตฺตตีโลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม"** พระพุทธศาสนสุภาษิตบทนี้เป็นคำตอบที่ชัดแจ้ง สำหรับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นมากมาย ว่าทำไมโลกทุกวันนี้จึงร้อนนัก เต็มไปด้วยความเลวร้ายต่าง ๆ นานาที่ไม่เคยมีมาก่อน ทั้งมรสุมใหญ่ ทั้งน้ำไฟทำลาย ทั้งโจรร้ายเข่นฆ่า ทั้งความเมตตากรุณาสิ้นจากจิตใจ ทั้งความขาดแคลนทุกข์ยากทั่วไปทั้งแผ่นดิน ความกตัญญูกตเวทีก็สิ้นสูญหมด ลูกหลานทรยศแม่พ่อพี่ป้าน้าอาปู่ย่าตายาย ถึงทุบตีเข่นฆ่าทำทารุณกรรม ครูอาจารย์ก็ทำร้ายได้ทั้งร่างกายและจิตใจศิษย์น้อย ๆ ทำชีวิต

ให้พลอยสิ้นสุด จนถึงเกิดเป็นปัญหา ว่าทำไมเมืองพระพุทธศาสนาจึงเป็นเช่นนี้ได้ ทำไมความเดือดร้อนชั่วร้ายจึงมากมายนัก ผู้คนจึงลำบากยากแค้นนัก ตกอยู่ในสภาพที่น่าประหวั่นพรั่นพรึงนัก **"กมฺมุนา วตฺตตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม"** นี้คือคำตอบ.

๐ กรรมหมายถึงการกระทำ ซึ่งมีความหมายเป็นกลาง คือมีทั้งที่ดีและที่ไม่ดี การกระทำที่ดีเป็นกรรมดี การกระทำที่ไม่ดีเป็นกรรมไม่ดี แต่ที่นำมาใช้นั้นเข้าใจว่ากรรมคือความไม่ดีสถานเดียว เช่นเมื่อมีอะไรร้าย ๆ เกิดแก่ผู้ใดผู้หนึ่ง ก็จะกล่าวว่ากรรมของเขา คือความไม่ดีของเขา.

๐ สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม ที่เป็นคำในพระพุทธศาสนสุภาษิต มีความหมาย ว่าคนและสัตว์ทั้งหลายที่เป็นไปต่าง ๆ นานา ทุกข์ก็มี สุขก็มี ดีก็มี ชั่วก็มี มิได้เกิดแต่ผู้ใดอื่น มิได้เกิดแต่อะไรอื่น มิใช่เกิดแต่เหตุใดทั้งนั้น นอกจากกรรมที่ตนได้กระทำแล้วเอง เท่านั้น.

๐ ผู้ที่เป็นมนุษย์ในชาตินี้ อาจเกิดเป็นสัตว์ในชาติหน้าได้ ด้วยอำนาจแห่งกรรมของตนเอง ที่เพียงพอแก่ความเป็นสัตว์ ซึ่งมีต่าง ๆ ประเภท ทั้งหมูหมากาไก่วัวควายช้างม้า ที่อำนาจกรรมอาจนำให้มนุษย์ไปเกิดได้ทั้งนั้น แม้เป็นกรรมที่หนักเพียงพอแก่ความเป็นสัตว์ประเภทนั้น ๆ ในพระพุทธศาสนามีเรื่องเล่าถึงพระภิกษุรูปหนึ่งในสมัยพุทธกาล ที่ประพฤติดีประพฤติชอบมาตลอด ก่อนแต่จะมรณภาพได้จีวรมาผืนหนึ่งซักตากไว้บนราว ด้วยมีใจผูกพันยินดีที่จะได้ครองจีวรใหม่ เกิดมรณภาพในช่วงเวลาก่อนจะทันได้ใช้จีวร เพื่อนภิกษุจะถือจีวรนั้นเป็นของตน สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงห้ามไว้ มีพระพุทธดำรัสให้รอก่อน ๗ วัน เพราะขณะนั้นพระภิกษุผู้เป็นเจ้าของได้ไปเกิดเป็นเล็นเกาะติดอยู่กับผ้าจีวร ด้วยอำนาจจิตที่ยึดมั่นผูกพันเป็นเจ้าของ อายุของเล็นอยู่นานเพียง ๗ วัน จากนั้นจะได้ไปเสวยผลแห่งกรรมดีที่พระภิกษุรูปนั้นได้ประกอบกระทำไว้เป็นอันมาก นี้เป็นเรื่องแสดงอำนาจของกรรมทางใจที่ใหญ่ยิ่ง อาจนำให้พระภิกษุไปเกิดเป็นสัตว์ได้.

๏ ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ทุกสิ่งสำเร็จด้วยใจ มนุษย์ต้องไปเกิดเป็นสัตว์ก็เพราะอำนาจแห่งใจ มีเรื่องของพระภิกษุสำคัญองค์หนึ่งในพระพุทธศาสนา ท่านเป็นพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ได้เล่าไว้ และมีผู้นำมาเขียนให้ได้อ่านกันต่อมา ท่านเล่าว่าท่านต้องไปเกิดเป็นไก่หลายชาติ เหตุเพราะมีใจผูกพันในแม่ไก่ กว่าจะรอดกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ก็นานนักหนา ต่อมาเมื่อได้มาเกิดเป็นมนุษย์ ได้ปฏิบัติธรรมคำทรงสอนของสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า มีความรู้ลึกรู้ไกลไปในอดีตหลายภพชาติ จึงประจักษ์ในอำนาจของจิต ว่ายิ่งใหญ่นัก สามารถทำให้มนุษย์ไปเกิดเป็นสัตว์ได้ และทำให้สัตว์วนเวียนอยู่ในภพภูมิที่ต่ำนักหนาได้ ควรจะสลดสังเวช และควรจะกลัวอำนาจของจิตที่ตั้งไว้ผิดยิ่งนัก.

๏ สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม แม้จะเป็นจริงเช่นนี้ แต่มีผู้ที่เชื่อว่าเป็นจริงเพียงจำนวนน้อยนัก เพราะไม่มีภาพให้เห็น ว่าเมื่อชีวิตออกจากร่างของคนคนหนึ่งไปก็ไปเป็นอีกร่างหนึ่งได้ เช่นหมูหมา

กาไก่ ความไม่ได้เห็นชัด ๆ ด้วยตาเนื้อเช่นนี้ทำให้คนส่วนมากยากจะเชื่อว่าคนก็เกิดเป็นสัตว์ได้ สัตว์ก็เกิดเป็นคนได้ คนฐานะสูงก็เกิดเป็นคนฐานะต่ำได้ คนฐานะต่ำก็เกิดเป็นคนฐานะสูงได้ คนร่างกายดี ๆ ก็เกิดเป็นคนแขนด้วนขาด้วนได้ คนพิการแขนด้วนขาด้วนก็เกิดเป็นคนมีแขนมีขาได้ คนหน้าตาน่าเกลียดผิวพรรณเศร้าหมองก็เกิดเป็นคนสวยคนงามได้ คนสวยคนงามก็เกิดเป็นคนน่าเกลียดน่าชังผิวพรรณเศร้าหมองได้ ยิ่งกว่านั้นคนก็เกิดเป็นเทวดาได้ และเทวดาก็เกิดเป็นคนได้ ความไม่เห็นด้วยตาเนื้อ ประกอบกับความไม่มีความเข้าใจในเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม ที่ทำให้ส่วนมากไม่กลัวการเกิดใหม่ ว่าจะนำไปสู่สภาพหรือภพชาติที่น่าสะพรึงกลัวยิ่งนัก เช่นเป็นสัตว์นรก.

๐ ใจสำคัญที่สุด ใจต้องคิดไปก่อน เป็นมโนกรรม กรรมทางใจ อะไร ๆ จึงจะเป็นผลตามมา จะดีหรือจะชั่วก็แล้วแต่ใจจะคิดดีหรือคิดชั่ว ผู้ที่ไม่เชื่อเรื่องกรรมที่เกิดจากใจคิด เป็นผู้ที่น่าสงสารที่สุด เพราะเขามีโอกาสที่จะตกอยู่ในสภาพที่เลวร้ายน่าสลดสังเวชยิ่งนัก สภาพที่เกิดแต่ใจคิดนำไปนั้น เกิดได้ทั้งในภพชาติปัจจุบันนี้

ตลอดไปถึงภพชาติข้างหน้า อย่างที่ว่าแม้คนก็เกิดเป็นสัตว์ได้ แม้คนก็เกิดเป็นเทวดาได้ และแม้สัตว์ก็เกิดเป็นคนได้ แม้สัตว์ก็เกิดเป็นเทวดาได้ การระวังใจจึงสำคัญยิ่งนัก ปล่อยใจให้คิดสูงส่งงดงามไปด้วยบุญกุศล ชาตินี้ก็เป็นสุขเบิกบานด้วยอำนาจของบุญกุศลที่ใจคิดถึง ละชาตินี้ไปแล้วจะได้มีชาติใหม่ที่งดงาม ควรแก่ความงดงามของความคิดที่มีอยู่ในจิตใจ.

๐ ผู้พรั่งพร้อมด้วยสมบัติทั้งทางกายและทางใจที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบัน คือผู้ที่เป็นไปตามอำนาจของใจในอดีตอันย่อมมีผลสืบเนื่องถึงอำนาจของใจในภพชาติใหม่ด้วย ส่วนผู้ที่ปล่อยใจให้คิดต่ำทรามชั่วร้ายด้วยบาปอกุศล ชาตินี้ก็เป็นทุกข์เร่าร้อนด้วยอำนาจของบาปอกุศลที่ใจคิดถึง ละไปแล้วจะได้มีชาติใหม่ที่ต่ำทรามบกพร่องควรแก่ความต่ำช้าของความคิดที่มีอยู่ในจิตใจ ผู้ขาดแคลนทั้งรูปสมบัติทรัพย์สมบัติคุณสมบัติที่เห็นกันอยู่ไม่น้อยในปัจจุบัน คือผู้เป็นไปตามอำนาจของใจในอดีตอันย่อมมีผลสืบเนื่องถึงอำนาจของใจในภพชาติใหม่ด้วย จึงพึงระวังความคิดให้อย่างยิ่ง ให้งดงามด้วยบุญกุศลไว้

เสมอ จะได้ไม่ต้องมีสภาพที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนา.

๐ ความคิดเป็นเหตุแห่งความทุกข์ และความคิดก็เป็นเหตุแห่งความสุขได้ พึงรอบคอบในการใช้ความคิด คิดให้ดีคิดให้งามคิดให้ถูกคิดให้ชอบ แล้วชีวิตในชาตินี้ก็จะงดงาม สืบเนื่องไปถึงภพชาติใหม่ได้ด้วย.

๐ ระวังความคิดให้ดีที่สุด เพราะความคิดที่ผูกพันในสิ่งไม่สมควรที่ทำให้พระภิกษุองค์หนึ่งต้องไปเกิดเป็นเล็น อีกองค์หนึ่งต้องไปเกิดเป็นไก่อยู่หลายภพหลายชาติ เราทั้งหลายหาได้มีบุญสมบัติเสมอพระภิกษุทั้งสองนั้นไม่ ความคิดที่ผิดพลาดของเราจะมินำเราไปเป็นอะไรที่น่ากลัวเหลือเกินหรือ.

๐ ความคิดก็เหมือนร่างกาย เหมือนต้นหมากรากไม้ ต้องการปุ๋ย ต้องการความดูแลรักษา ไม่เช่นนั้นก็อาจจะไม่เติบโตเจริญงอกงาม หรือเติบโตก็อย่างระเกะระกะไม่เป็นระเบียบงดงาม เป็นคนก็ไม่เรียบร้อย ไม่เป็นที่เจริญตาเจริญใจ ใครที่ไหนเล่าจะชื่นชมคนเช่นนั้น ความคิดหรือจิตใจก็เช่นเดียวกัน ต้องให้ปุ๋ยเสมอ

คือให้ความถูกต้องด้วยปัญญา ด้วยสัมมาทิฐิความเห็นชอบ ว่าความดี หรือบุญกุศล เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับที่จะประคับประคองชีวิตไปสู่ความถูกต้องดีงามนานาประการ อย่าอยู่อย่างประมาท อย่าปล่อยความคิดให้วุ่นวายเปะปะไปเหมือนปล่อยเด็กเล็ก ๆ ให้เดินโซซัดโซเซไปตามลำพัง ย่อมมีทางหกล้มหกลุกแขนขาหัก หรือหัวร้างข้างแตก หรือถึงพิกลพิการได้ ถึงเป็นถึงตายก็ได้ ความคิดที่ไม่ได้รับความประคับประคองให้ดำเนินไปถูกทำนองคลองธรรม ย่อมมีทางเดินไปสู่ความหายนะได้อย่างแน่นอน.

๐ เกิดมาเป็นคน มีอวัยวะครบถ้วนไม่พิกลพิการ ไม่ไร้สติ เป็นบุญนักหนาแล้ว เร่งรักษาจิตให้จงดี ให้อาหารที่เป็นประโยชน์ที่สุด อย่าปล่อยให้เปะปะไปแสวงหาอาหารตามชอบใจ จะต้องหลงไปพบอาหารที่เป็นพิษแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยุคนี้สมัยนี้มีอาหารที่เป็นโทษเป็นพิษร้ายแรงแก่จิตใจมากมาย เต็มไปทั่วทุกหนทุกแห่ง โอกาสที่ใจจะหลบหลีกให้พ้นพิษภัยเหล่านั้นยากมาก สติปัญญารักษาใจที่เพียงพอเท่า

นั้นที่จะทำให้แลเห็นช่อง ทางหลบหลีกพิษภัยเหล่านั้นได้ สามารถรักษาใจให้พ้นพิษภัยร้ายแรง มีความสวัสดีได้ แม้พอสมควร.

○ ใจที่มีความคิดอาบยาพิษร้าย เป็นใจที่ทำให้ตายได้ทั้งเป็น อันการตายทั้งเป็นนั้นน่าหวาดกลัวยิ่งกว่าการตายด้วยสิ้นชีวิตหมดลมหายใจจริง น่าหวาดกลัวยิ่งกว่ามากมายนัก ผู้ที่ตายทั้งเป็นคือผู้เป็นคนเลวในสายตาของคนดี เป็นที่รังเกียจของสังคมคนดี ไปสู่ที่ใดจักไม่มีความหมาย เหมือนเป็นความว่างเปล่า ปราศจากการต้อนรับ ที่ท่านเปรียบว่าตายทั้งเป็นก็เช่นนี้ด้วย คือไม่อยู่ในสายตาในความสนใจของผู้ใด เห็นก็เหมือนไม่เห็น จึงเป็นเหมือนวิญญาณที่ไม่มีร่าง ยิ่งกว่านั้นผู้ที่ตายทั้งเป็นก็คือผู้ที่เป็นดั่งซากศพที่เน่าเหม็น เป็นที่ยินดีพอใจเข้าห้อมล้อมหนาแน่นของเหล่าแมลงวันหรือหนอนน้อยใหญ่เท่านั้น นั่นก็คือคนตายทั้งเป็นด้วยกันหรือคนไม่ดีด้วยกัน เท่านั้นที่จะยินดีต้อนรับพวกเดียวกัน คนดีจักไม่รังเกียจคนไม่ดีไม่มีเลย.

○ คนใจไม่ดี ด้วยมีความคิดที่ไม่ดีนำไป มีอยู่ในบ้าน

ใดเรือนใดแม้เพียงคนเดียว ย่อมทำความเดือดร้อนไม่สงบสุขให้บ้านนั้นเรือนนั้น คือให้แก่ผู้คนในบ้านนั้นเรือนนั้น ยิ่งมีมากคนความเดือดร้อนไม่สงบสุขย่อมมากขึ้น และย่อมแผ่ขยายออกไปได้ถึงบ้านอื่นเรือนอื่นคนอื่น ถึงสังคมเล็กสังคมใหญ่ ถึงประเทศชาติ และถึงทั้งโลกก็ได้ด้วย.

๐ ผู้คนที่ใดมีความไม่สงบสุขโดยสมควร พึงรู้ได้ว่าที่นั้นมีผู้ที่มีใจไม่ดี มีความคิดไม่ดี รวมอยู่ด้วย อย่างน้อยเพียงคนเดียวก็ก่อความไม่สงบสุขให้เกิดขึ้นได้ ไม่ว่าเขาไม่ดี เราไม่ดี หรือใครก็ตามไม่ดี ย่อมทำให้ที่นั้นเดือดร้อน ย่อมทำให้ผู้อยู่ร่วมสถานที่นั้นหรือสังคมนั้นเดือดร้อน ไม่สงบสุข เพราะคนไม่ดี ใจไม่ดีเพราะคิดไม่ดี ย่อมเป็นเหตุแห่งความเดือดร้อนแน่นอน ควรจำความจริงนี้ไว้ และไม่ทำตนให้เป็นความเดือดร้อนของบ้านเรือน ของสังคม ของประเทศชาติ ตลอดไปถึงของโลก.

๐ ที่ถูกต้องแท้ คือต้องพิจารณาตนเอง ให้เห็นชัดถึงความคิด ถึงจิตใจที่เป็นไปตามความคิด ว่าดีหรือไม่ดี

แน่ อย่าเข้าข้างตัวเอง จงดูให้เห็นตามเป็นจริง จะได้สามารถทำตนให้เป็นกำลังเพิ่มความสงบสุขให้แก่บ้านเรือน ประเทศชาติ และโลก.

๐ โลกทุกวันนี้มืดด้วยควันพิษแห่งความไม่ดีมากมาย อันเกิดแต่จิตใจมนุษย์ จิตใจที่สกปรกมืดมิดด้วยความคิดชั่วคิดร้าย การฆ่า การข่มขืน อย่างทารุณโหดเหี้ยมทุกรูปแบบ เป็นที่สลดสังเวชอย่างยิ่งนั้น กำลังเกิดขึ้นมากขึ้น มากขึ้นตามวันเวลา ข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์แต่ละวันส่วนใหญ่ไม่พ้นเรื่องน่าสลดสังเวชดังกล่าว ใครเล่าจะไม่สงสัยว่าในที่สุดจะเกิดอะไรขึ้นในบ้านในเมืองที่รักของเรา แต่อย่าพากันสงสัย และวิตกกังวลอยู่เท่านั้น แต่จงพากันพร้อมใจแก้ แก้ให้พร้อมเพรียงกันให้บ้านของเราเมืองของเรากลับคืนสู่ความสงบสุข ซึ่งความพร้อมเพรียงเท่านั้นจะยังให้เกิดผลสำเร็จได้ และมิใช่ให้พร้อมเพรียงกันแก้ไขอะไรอื่น หรือแก้ไขผู้ใดอื่น แต่ให้แต่ละคนเร่งแก้จิตใจตนเอง ให้พ้นจากอำนาจความคิดที่ไม่ถูกต้อง ความคิดที่เต็มไปด้วยความหยาบกระด้างสกปรก เพราะความโลภความโกรธความหลง.

๐ ควรต้องเชื่อ แม้พอสมควร ว่าความทุกข์ความร้อนความเศร้าหมองแห่งจิตใจของเรา ที่เกิดขึ้นมากมายนั้น เกิดจากความคิดผิด มีความคิดผิดเป็นต้นเหตุ อันความผิดนั้น ไม่ว่าจะคิดผิด หรือพูดผิด หรือทำผิด มีผลเป็นโทษเป็นภัยแก่จิตใจเจ้าตัวเอง ก่อนจะเป็นโทษภัยแก่ผู้อื่นทั้งหมด.

๐ กรรมมีจริง ผลของกรรมมีจริง กรรมดีให้ผลดีจริง กรรมชั่วให้ผลชั่วจริง ผู้ใดทำกรรมใดไว้ จักเป็นผู้ได้รับผลของกรรมนั้น ผู้ไม่ได้ทำหาต้องได้รับไม่ ความเข้าใจผิดในเรื่องนี้มีอยู่ให้ได้ยินได้ฟังเนือง ๆ เช่นมารดาบิดาทำไม่ดีต่าง ๆ นานาให้เห็น เกิดเหตุการณ์รุนแรงแก่ชีวิตบุตรธิดา ก็มักจะกล่าวกันว่าลูกรับเคราะห์แทนมารดาบิดาบ้าง หรือลูกรับกรรมแทนมารดาบิดาบ้าง ความจริงไม่เป็นเช่นนั้น กรรมของผู้ใด ผลย่อมเป็นของผู้นั้น จะรับผลกรรมแทนกันไม่ได้ ไม่มี มารดาบิดาทำไม่ดี ทำบาปทำอกุศล ยังอยู่ดีมีสุขก็เพราะผลของบาปอกุศลยังส่งไม่ถึง แต่บุตรธิดาที่ไม่ทันได้ทำบาปทำอกุศล กลับต้องมีอันเป็นไปต่าง ๆ นั้น นั่นเป็น

เรื่องการรับผลของบาปอกุศลที่ทำไว้ในภพชาติก่อน ที่ตามมาส่งผลในภพชาตินี้แน่นอน บุตรธิดาผู้ได้รับผลไม่ดีต่าง ๆ นานา ต้องทำกรรมไม่ดีไว้ในภพชาติหนึ่งแน่นอน แต่เราไม่รู้ไม่เห็นเท่านั้น ไม่ใช่บุตรธิดารับผลกรรมแทนมารดาบิดา.

๐ ผู้จะเกิดร่วมกัน เป็นแม่เป็นพ่อเป็นลูกกัน ต้องมีกรรมดีกรรมชั่วในระดับเดียวกัน ไม่แตกต่างห่างไกลกัน จึงทำให้เหมือนลูกรับกรรมแทนแม่พ่อผู้ทำบาปอกุศล ลูกที่มารับผลไม่ดีต่าง ๆ ขณะที่แม่พ่อเป็นผู้ประกอบกระทำกรรมไม่ดี นั่นพราะกรรมไม่ดีของลูกส่งผลทันในระยะนั้น จึงทำให้ยากจะเข้าใจได้ จึงทำให้เกิดความเข้าใจสับสนกันมาก กรรมของคนหนึ่ง ผลจะไม่เกิดแก่อีกคนหนึ่งแน่นอน.

๐ ผู้พรั่งพร้อมด้วยสมบัติทั้งปวง ทั้งทรัพย์ ทั้งยศทั้งความดี มีจำนวนไม่น้อยที่ปรารถนาจะได้บุตรธิดาแต่หาสมปรารถนาไม่ ตรงกันข้ามกับผู้มีฐานะลำบากมากหลาย ที่ได้บุตรธิดาไปตามกัน ก็ต้องเข้าใจว่าเด็กหญิงชายเหล่านั้นมีกุศลเพียงจะได้มีฐานะเท่านั้น จึง

ต้องเกิดในฐานะเช่นนั้น ไม่ได้เกิดกับมารดาบิดาผู้มีฐานะพรั่งพร้อมสามารถให้ความสุขแก่บุตรธิดาได้ยิ่งกว่ามารดาบิดาผู้ยากจน ผู้ไม่พรั่งพร้อม เป็นเรื่องกรรมคือกุศลและอกุศล หรือความดีความไม่ดี ที่ผู้ทำไว้ต้องได้รับผลตรงตามเหตุแน่นอน ผู้ไม่ได้ทำเหตุดีไว้ จักได้รับผลดีไม่ได้ ดังที่จะเกิดในฐานะที่พรั่งพร้อมไม่ได้ ต้องเกิดในฐานะที่สมกับกรรมที่ได้ทำไว้แล้ว แม้ในภพชาติอื่น.

๐ ผู้มีฐานะสูงส่งและพรั่งพร้อมด้วยสมบัติทั้งปวงนั้น เป็นที่เชื่อกันว่ามาจากที่สูงที่ดี เช่นเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินทั้งหลาย ก็ถือกันมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว ว่าเป็นเทวดามาเกิด จึงมีคำเรียกขานว่าเป็นสมมุติเทพ เทพคือเทวดานั้นมีที่อยู่บนสวรรค์ ชั้นสูงชั้นต่ำตามกำลังแห่งบุญบารมีที่ได้บำเพ็ญมา และเทวดามาเกิดเป็นมนุษย์ได้ โดยจะไม่ใช่เป็นมนุษย์ที่ต่ำต้อยกว่าเทวดาจนเกินไป เทวดาเคยกับความสูงส่งแสนสบาย แม้จะมาเกิดเป็นมนุษย์ด้วยใจสมัครก็ย่อมต้องเลือกฐานะที่ควรแก่ฐานะของเทวดาจริง ๆ ไม่เช่นนั้นก็ไม่เต็มใจมาง่าย ๆ คงด้วยเหตุนี้ที่

มีผู้มาเกิดในฐานะลำบากมากมาย เพราะมิได้มาจากเทวดา ส่วนผู้จะต้องมาจากเทวดาหายากนัก.

๐ ผู้ที่ทำกุศลทำคุณงามความดีไว้ไม่เพียงพอในภพชาติก่อน ๆ แม้ปรารถนาจะเกิดกับมารดาบิดาผู้พรั่งพร้อม ผู้ร่ำร้องอยากได้บุตรธิดานักหนา ถึงกับเที่ยวบนบานศาลกล่าว ก็หาเกิดในฐานะเช่นนั้นได้ไม่ เป็นความมหัศจรรย์แห่งอำนาจการจัดสรรของกรรมโดยแท้จริง ผู้ยังมีกิเลสย่อมต้องเกิดอีก มีภพชาติข้างหน้าต่อไปอีก แม้ปรารถนาจะเกิดใหม่ในฐานะที่สูงส่งพรั่งพร้อมเพียงใด ก็พึงเร่งทำบุญทำกุศลทำความดีให้เต็มสติปัญญาความสามารถ เพื่อจะได้สมปรารถนา.

๐ ความอำมหิตโหดเหี้ยมมีมากมายในยุคนี้สมัยนี้และเกิดขึ้นบ่อยครั้ง จนจะเป็นความเคยชิน จนจะเป็นเรื่องธรรมดาไปเสียแล้ว เช่นนี้ไม่ถูกต้อง ปล่อยให้เกิดความรู้สึกต่อเรื่องร้ายเหล่านี้ว่าเป็นธรรมดาไม่ถูกแน่ความชินชาของจิตใจต่อเรื่องร้าย ๆ ต่อความโหดเหี้ยมอำมหิตเป็นความน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ควรแก้ไขให้เต็ม

สติปัญญาความสามารถ แก้ไขทั้งใจตนเอง อย่ายอมให้ชินชาต่อความไม่ดีเหล่านั้น แก้ไขทั้งใจเด็กใจเยาวชนอย่าให้เกิดความชินชา เพราะความชินชาต่อการทำไม่ดีจะทำให้ทำไม่ดีได้อย่างสบาย ไม่ตะขิดตะขวงไม่สะทกสะท้าน ความตกต่ำของจิตใจจะมากขึ้นทุกที อย่างรวดเร็ว เพราะความชินชาในเรื่องเลวร้ายทั้งหลาย.

๐ ผู้ใหญ่ใจเหี้ยมทำเรื่องโหดเหี้ยมอำมหิตได้ทั้ง ๆ รู้ว่าเป็นความโหดเหี้ยม แต่เด็กหรือเยาวชนอาจจะยังไม่ทันรู้ ว่าที่จะกระทำ หรือแม้ที่ทำไปแล้ว ว่าเป็นความโหดเหี้ยมอำมหิต ไร้เมตตากรุณา อันจะพาชีวิตตนให้ตกต่ำเศร้าหมอง ให้ได้รับกรรมสนองเสมอกับที่ได้ทำไป อาจจะในชาตินี้ คืออนาคตอันใกล้ หรืออาจจะในชาติภพต่อ ๆ ไป คืออนาคตอันไกล แต่ถึงอย่างไรก็ต้องได้รับผลที่ตรงตามเหตุ เพียงจะเร็วหรือช้าเท่านั้น ให้มั่นใจในกรรมและการให้ผลของกรรม ว่าผลตรงตามเหตุแน่นอน และผู้ทำหนีผลของกรรมที่ทำแล้วไม่พ้นแน่นอน.

๐ กรรมสนองกรรม ประโยคนี้มีผู้พูดบ่อยมาก แต่มีผู้เชื่อจริงจังน้อย แม้ผู้ที่ชอบพูดก็หาเชื่อจริงจังไม่ ใช้เป็นคำเปรยติดปากเสียมากกว่า กรรมจึงมีโอกาสสนองกรรมได้มากขึ้นทุกที เพราะไม่มีผู้ที่เชื่อจริง จึงยังทำอะไรต่อมิอะไรไปตามอำนาจของใจ ที่มีความคิดนำไป ที่มักจะนำไปตามกิเลสใหญ่คือโลภโกรธหลงเสมอ.

๐ กรรมสนองกรรมนั้นมีทั้งกุศลกรรมสนองกุศลกรรม และอกุศลกรรมสนองอกุศลกรรม มีทั้งที่ใหญ่ยิ่ง และมีทั้งที่เล็กน้อย กุศลกรรมสนองกุศลกรรมที่ใหญ่ยิ่งก็เช่นผู้อยู่ในฐานะลำบากยากแค้นหาเช้ากินค่ำถูกลอตเตอรี่รางวัลที่ ๑ เป็นต้น ทำให้ฐานะเปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือ ทำไมจึงไม่เป็นเรา มีผู้ตั้งปัญหาเช่นนี้เสมอเมื่อมีผู้โชคดีเกิดขึ้น เมื่อมีปัญหาเช่นนี้เกิดขึ้น ก็ควรอย่างยิ่งที่จะพากันตอบปัญหานี้ให้ตรงกับความจริง ที่จะเป็นการส่งเสริมความเชื่อที่ถูกต้องคือเชื่อในกรรม โดยต้องตอบว่ากรรมดีที่เขาทำไว้แน่ตามมาส่งผลแล้ว จึงเหมือนลาภลอยมาจากฟ้าจาก

สวรรค์ ที่แท้เป็นลาภที่ลอยมาจากมือแห่งกุศลกรรมที่เขาทำของเขาไว้เอง.

๏ อยากมั่งมีศรีสุข ต้องสร้างมือแห่งกุศลกรรม หรือมือแห่งมหาเศรษฐีของตนขึ้น สำเร็จสมบูรณ์ใช้งานได้เมื่อใด เมื่อนั้นกุศลกรรมจะสนองกุศลกรรม ให้เกิดแก่ตน จะได้ลาภลอยกับเขาได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นถูกลอตเตอรี่รางวัลที่ ๑ สักครั้ง ถูกหลายครั้งก็ได้ ไม่ใช่ลาภลอตเตอรี่ ลาภอื่นก็มีถมไป เมื่อยังไม่ได้ทำกุศลกรรมเพียงพอ ก็ยังไม่เข้าใจ ยังอาจไม่ปลงใจเชื่อว่าจะเป็นไปได้ ก็ลองดูไปให้ทั่ว หลาย ๆ ชีวิตเริ่มต้นอย่างลำบากยากแค้น เมื่อกุศลกรรมที่ต้องทำมาแน่ในอดีตชาติมาส่งผล ให้ทำอะไรก็เจริญรุ่งเรืองเป็นเงินเป็นทอง และเศรษฐีในที่สุด ทิ้งฐานะเดิมไว้ห่างไกล ไม่ใช่เพราะอะไรอื่นเลย เพราะอำนาจแห่งความดีแห่งบุญกุศลที่ต้องทำมาแน่ อาจจะในภพชาตินี้ หรืออาจจะในอดีตชาติ พากันเชื่อให้ถูก จะได้พากันสร้างอนาคต คืออาจจะอย่างเร็วอนาคตในชาตินี้ และในชาติต่อ ๆ ไป ซึ่งต้องเป็นไปตามที่ตั้งใจสร้างอย่างดี ด้วยมีกุศล

กรรมเป็นเครื่องประกอบ ของที่ประกอบด้วยวัสดุงามมีค่าย่อมสำเร็จเป็นของงดงามมีค่าฉันใด ภพชาติข้างหน้าที่ประกอบด้วยกุศลกรรมความดีก็ย่อมสำเร็จเป็นภพชาติที่ดีฉันนั้น

๐ อย่าสร้างมือแห่งอกุศลกรรม หรือมือแห่งเพชฌฆาตขึ้นสังหารตน เพราะแม้สร้างสำเร็จเมื่อใด เมื่อนั้นอกุศลหรือมือแห่งเพชฌฆาตจะสังหารผู้สร้างอย่างแน่นอน ซึ่งก็เคยพบเคยเห็นกันบ่อย ๆ อยู่ดี ๆ ไฟก็ไหม้บ้าน หนีไม่พ้น ถูกไฟไหม้ตายอย่างทรมาน หรืออยู่ดี ๆ มีคนร้ายเข้าปล้นจี้ทำร้ายถึงตาย หรือไปเล่นน้ำสนุกสนานกับเพื่อนฝูงอยู่ดี ๆ เกิดมรสุมกะทันหันคลื่นใหญ่ถาโถมเข้ากวาดลึกไปในทะเล ใครก็ช่วยไม่ได้ตายอย่างกระเสือกกระสน เหล่านี้คือการกระทำของมือแห่งอกุศลกรรม ที่ต้องได้สร้างไว้แน่ แม้จะจำไม่ได้ นึกไม่ออกก็ตาม.

๐ ภาพข่าวมนุษย์จับลูกไก่น้อยน่ารักทิ้งลงไปในน้ำที่มีจระเข้ใหญ่อ้าปากรออยู่ แล้วปากของจระเข้ก็งับร่างน้อยนิดของลูกไก่ไว้ ให้เห็นเพียงหน้าน้อย ๆ ที่

นัยน์ตาเบิกกว้าง ไม่อาจรู้ว่าเป็นอาการตกใจสุดขีด หรือเป็นอาการที่ไร้เดียงสาของลูกไก่น้อย ฝ่ายบุรุษหนุ่มมือผู้ช่วยจระเข้มัจจุราชนั้นยิ้มแย้มแช่มชื่นขณะหิ้วลูกไก่น้อยก่อนโยนลงน้ำให้จระเข้ เขาก็คงจะเป็นพ่อคน หรือพี่คน ที่มีลูกน้อย ๆ หรือมีน้องน้อย ๆ ถ้าใจของเขาจะอ่อนโยนด้วยเมตตาสักเล็กน้อย เขาคงจะนึกถึงลูกน้อยของเขา หรือน้องน้อยของเขา แม้ตกลงไปในปากจระเข้บ้างเขาจะรู้สึกอย่างไร ใจไม่แทบขาดหรือจะไม่คิดแทนลูกแทนน้องหรือ ว่าจะตกใจเพียงไหน จะเจ็บปวดเพียงไหน เขาต้องคิดแน่ถ้าลูกไก่น้อยเป็นลูกหรือเป็นพี่น้องของเขา เช่นเดียวกับเราทุกคนก็ต้องคิดแน่ แทบเป็นแทบตายไปกับเหตุการณ์นั้นแน่ แต่บุรุษหนุ่มนั้นต้องไม่ทันคิด เขาจึงยิ้มแย้มแช่มชื่น และโยนลูกไก่น้อยให้จระเข้กินได้สบาย ความคิดจึงสำคัญนัก ควรใช้ความคิดให้ดี ให้เหมาะให้ควรกับเหตุการณ์กับเวลา จะได้สามารถรักษาใจให้ไกลความสกปรกชั่วร้ายสารพัดได้.

๐ เชื่อเสียเถิด ว่ากรรมให้ผลจริง ทำแล้วหนีไม่พ้นต้องได้รับผลของกรรมที่ทำแล้วนั้นแน่นอน ไม่เวลาใดก็

เวลาหนึ่ง ทำดี แม้ไม่มุ่งหวังผลดีตอบแทน ก็ต้องได้ ทำไม่ดี แม้หวังผลดี ก็ต้องไม่ได้ กรรมที่เป็นเหตุและที่เป็นผลตรงกันเสมอ ยกตัวอย่างกรรมชนิดหนึ่ง ที่อาจจะไม่เคยได้กล่าวถึงมาก่อน คือเรื่องการอบรมลูกน้อย พระอาจารย์รูปหนึ่ง ซึ่งเป็นที่เคารพนับถืออย่างกว้างขวาง ได้เคยสอนไว้อย่างจริงจัง ว่าให้ผู้กำลังจะเป็นมารดาพูดกับเด็กที่เพิ่งเริ่มก่อตัวในครรภ์ ให้สอน ให้อบรม ประสงค์ให้เด็กเป็นอย่างไรให้สอนให้อบรมไปทางนั้น ที่ท่านบอกไว้นั้นเป็นเวลากว่า ๒๐ ปีมาแล้ว บัดนี้ทารกในครรภ์มารดากำลังได้รับการสั่งสอนอบรมอย่างหนัก โดยภาพทางโทรทัศน์ เสียงทางโทรทัศน์ เรื่องราวทางโทรทัศน์ ซึ่งเข้าไปถึงทุกบ้านเรือน ผู้ที่กำลังเป็นมารดาได้ดูได้เห็นได้ยินได้ฟัง ได้เกิดอารมณ์ไปตามภาพตามเสียงตามเรื่องราว นั่นแหละคือกำลังอบรมสั่งสอนลูกน้อยในครรภ์แล้วอย่างหนัก ยากที่เมื่อทารกนั้นพ้นจากครรภ์มารดาแล้วจะเป็นอื่นที่ไม่เหมือนได้รับการอบรมสั่งสอนมา น่าคำนึงถึงข้อนี้ให้มาก.

๐ ผู้ห่วงใยเด็กและเยาวชนในยุคนี้ให้คำแนะนำไว้

น่าฟัง ว่าอย่าปล่อยบุตรธิดาในวัยอ่อนต่อโลกทั้งหลายที่ยังเหมือนผ้าขาวบริสุทธิ์สะอาด ให้ดูหนังดูละครทางโทรทัศน์ ตามลำพัง ผู้ใหญ่จงดูด้วยเสมอ แนะนำให้รู้ดีรู้ชั่วรู้ถูกรู้ผิดในภาพที่เห็นในเสียงที่ได้ยิน เด็กจะได้ไม่รับโทษจากภาพจากเสียงที่ได้เห็นได้ยิน เด็กจะได้ไม่เติบโตขึ้นเป็นมารของสังคม ไม่เป็นความเดือดร้อนของประเทศชาติ ตลอดไปถึงของโลก.

๐ ผู้จะเป็นผู้ให้คำแนะนำที่ดีงามถูกต้องแก่ใคร ๆ ได้จะต้องรู้จักความดีงามความถูกต้องด้วยตนเองก่อน ไม่เช่นนั้นพูดไปสอนไปตามอำนาจความอยากพูดอยากสอนของตน ก็จะไม่เกิดผลดีได้ ทั้งยังจะเกิดผลเสียอีกด้วย ผู้จะรับฟังก็เช่นกัน ควรต้องรอบคอบ ควรต้องพิจารณาอย่างดี ว่าผู้ใดจะสอนให้ดีให้ถูกจริง ผู้สอนมีมาก และผู้สอนไม่ดีไม่ถูกก็มีอยู่ ทุกคนจึงมีหน้าที่ต้องระวังรักษาตนเอง.

๐ แน่นอนที่จะให้นักเขียนเรื่องออกอากาศเป็นวิทยุเป็นโทรทัศน์ เขียนแต่เรื่องที่ไม่มีคนร้ายคนเลวเลยย่อมเป็นไปไม่ได้ แม้เขียนได้ ใครหรือจะสนใจนำไป

ทำเป็นหนังเป็นละคร จึงต้องมีทั้งแบบอย่างที่ดีหรือที่เลวปนกันไป ให้เหมือนชีวิตจริง ยิ่งชีวิตจริงสมัยนี้มีความเสื่อมทรามมากมายนัก บทหนังบทละครที่ต้องการแสดงให้เป็นจริงเป็นจังก็คงยิ่งต้องหนักหนาตามไปด้วย เป็นธรรมดา เพื่อให้สามารถผูกใจผู้ดูไว้ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ดูที่ห่วงใยจิตใจของตน ควรจะถือเป็นโอกาสดี ที่จะได้ดูได้เห็นได้ยินได้ฟังความไม่เหมาะสมแก่จิตใจเหล่านั้น เพื่ออาศัยเป็นเครื่องยกระดับจิตของตนให้สูงขึ้น เห็นภาพได้ยินเสียงอันเป็นที่น่ารังเกียจให้รู้ตามเป็นจริง ว่านั่นพึงรังเกียจ ไม่พึงถือเป็นแบบอย่างโดยเด็ดขาด โดยเฉพาะลูกหลานที่ยังสะอาดนัก ต้องสอนให้รังเกียจตัวอย่างที่ไม่งดงามเหล่านั้นให้ได้ อย่าปล่อยให้เกิดความคิดผิด ว่าตัวอย่างที่เห็นเป็นแบบอย่างที่แม้ปฏิบัติตามแล้วจะโก้เก๋ทันสมัยเพราะไม่ใช่ความจริงเช่นนั้น.

๐ นักแสดงทั้งหลายกล่าวได้ไม่ผิด ว่าเป็นผู้นำชีวิตมาเสียสละเสี่ยงอันตรายมหันต์ โดยเฉพาะวัยรุ่นผู้รับบทสำคัญทั้งหลาย ที่ได้ยินเสียงบอกเล่าให้ฟังเสมอ ว่า

แสดงราวกับว่าชีวิตจริงคุ้นเคยกับความหยาบคายเหลือเกิน และผู้เล่าก็แสดงความห่วงใยชีวิตเยาวชนไทยเหล่านั้นเป็นอันมาก ห่วงว่าจิตใจจะชินชากับถ้อยคำวาจากิริยาท่าทางที่ทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ในหนังในละครเรื่องนั้นเรื่องนี้ ที่มีให้แสดงมากมาย ที่จริงฟังแล้วก็ต้องพลอยเป็นห่วงตามไปด้วย อะไรก็ตามที่ได้เห็นได้ยินได้ทำบ่อย ๆ ยากนักที่จะไม่ย้อมทาจิตใจให้เป็นเช่นนั้น ท่านจึงสอนนักหนา ว่าอย่าเกลือกกลั้วกับความไม่ดี เพราะความไม่ดีจะเข้าห่อหุ้มจิตใจให้ไม่ดีได้ง่ายนัก.

๐ เกี่ยวกับการรักษาจิตใจมิให้เข้าไปแตะต้องความหมองมัวทั้งหลาย เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ สมเด็จพระราชอุปัธยาจารย์ในสมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงกำชับนักหนา ว่าถ้าเจ้านายฝ่ายในเสด็จมา ได้เฝ้า ได้ทรงสนทนาด้วย ให้ระวังวาจาให้อย่างยิ่ง อย่าให้ไม่เหมาะสมกับที่ทรงเป็นเจ้านายฝ่ายใน ซึ่งไม่ทรงสมควรจะได้ยินได้ฟังเรื่องราว

และถ้อยคำที่ไม่ประณีต เจ้านายฝ่ายในคือเจ้านายผู้หญิง ไม่เคยทรงสั่งให้ระวังเกี่ยวกับเจ้านายฝ่ายหน้าคือเจ้านายผู้ชายเลย.

๐ คนไทยสมัยก่อนรักษาจิตใจของเด็กหญิง ของผู้หญิง มากกว่าของเด็กชาย ของผู้ชาย เพราะคนไทยสมัยก่อนเห็นว่าผู้หญิงหน้าบางกว่าผู้ชาย อายง่ายกว่า จึงถนอมรักษาให้ห่างไกลสิ่งที่ควรอายทั้งหลาย เช่นคำที่ใช้ ไม่ให้หยาบโลน แต่ให้สุภาพที่สุด เช่นเดียวกับกิริยามารยาท มาสมัยนี้ ผู้ใหญ่ก็เปลี่ยนไป เด็กก็เปลี่ยนไป ทั้งผู้หญิงทั้งผู้ชายมีความเสมอหน้ากันเกือบหมด เตะต่อยด่าทอ ทำได้เหมือนกัน กล่าวได้ว่าคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงยิ่งขึ้นเป็นลำดับในกิริยาวาจา เป็นเรื่องของสมัย เรื่องของวัฒนธรรมตะวันตกที่ไปนำเข้ามาพร้อมกับการศึกษาทางวิทยาการ จึงยากจะแก้ไข ยากจะขัดขวาง อย่างดีที่สุดที่ควรทำก็คือบอกเล่าให้เยาวชนหรือเด็กผู้เป็นอนาคตของชาติรับรู้ไว้บ้าง ว่าจิตใจของคนไทยที่แท้จริงนั้นสูงส่งงดงามนัก สอนไว้ให้พูดอย่างนั้น ให้นั่งอย่างนั้น ให้ยืนอย่างนั้น ไม่ให้

พูดอย่างนั้น ไม่ให้นั่งอย่างนั้น ไม่ให้ยืนอย่างนั้น เป็นต้น เมื่อผู้ใหญ่สอน เด็กก็จงฟังให้ดีเถิด ทำตามได้บ้างก็ยังดี จะได้มีโอกาสภูมิใจ ว่าเป็นผู้มีส่วนรักษาความดีงามของไทยไว้ แม้เพียงส่วนน้อยก็ยังดี เพราะความเป็นไทยนั้นงดงามเป็นที่ชื่นชอบแน่นอน น่าเสียดายนักถ้าจะให้ลบหายไปหมดสิ้น ไม่หลงเหลืออยู่ประดับความเป็นไทยให้งดงามเลย.

๐ ความจริงนั้นทุกคนทุกสมัยรักความเป็นไทย ผู้ใหญ่ก็รัก เด็กก็รัก แต่บางทีก็คิดไม่ถึง ว่าความเป็นไทยกำลังถูกกลืน เพราะกิริยาวาจาและการแต่งเนื้อแต่งตัวของคนไทยจำนวนไม่น้อย ที่ทำให้ความเป็นไทยเพี้ยนไปทุกที อีกหน่อยถ้าไปอยู่รวมกับคนนานาชาติอาจจะไม่มีผู้รู้ว่าเราคือไทย จะน่าเสียใจอย่างยิ่ง เมื่อถึงเวลานั้นจะแก้ยากยิ่งขึ้นไปกว่าเดี๋ยวนี้ ผู้ใหญ่แก้ยาก แต่เด็กแก้ได้ เด็กไทยไม่น่าจะปฏิเสธหน้าที่อันควรภาคภูมิใจที่สุดนี้.

๐ การปฏิบัติเพื่อรักษาความเป็นไทยให้ดำรงอยู่

เหมือนเช่นที่บรรพบุรุษไทยท่านสร้างไว้ให้ด้วยความเหนื่อยยาก เป็นความดียิ่งประการหนึ่ง มีผลดีเช่นการทำดีอื่น ๆ เป็นการทำดีได้ดีเช่นกัน ท่านผู้เป็นมารดาบิดาปู่ย่าตายายบรรพบุรุษมากหลายผู้ล่วงลับไปแล้วของเรา ท่านมีความรักความเป็นไทยอย่างชีวิตจิตใจ เช่นคนไทยสมัยก่อนทั้งหลาย ท่านย่อมห่วงใยเฝ้าดูอยู่แน่นอน สำหรับผู้ไม่เชื่อเรื่องพรหมเทพมีจริงหรือผีสางเทวดามีจริง อาจจะไม่เข้าใจ และไม่เชื่อ ว่าบรรดาคนไทยทั้งหลายที่ล่วงพ้นไปแต่สมัยก่อน ๆ กำลังติดตามดูแลไทยอยู่ด้วยความห่วงใย ผู้ใดมีความรักไทยหวงแหนและรักษาความเป็นไทย ย่อมเป็นเหตุให้ท่านเหล่านั้นชื่นใจ สบายใจ นั่นคือบุญที่เราทำ บุญคือความดี การรักษาความเป็นไทยไว้จึงเป็นการทำดี ที่จะได้ดีแน่นอน.

๐ ลองคิดดูก็จะดี ว่าบรรพบุรุษของเราไทยที่สละชีวิตเลือดเนื้อเพื่อไทยมาแล้วตั้งแต่อดีตกาลนานนัก บัดนี้ท่านเหล่านั้นจักเป็นทุกข์เป็นร้อนด้วยความห่วงใยสักเพียงไหน ที่เห็นความตกต่ำแห่งจิตใจของพวกเรา ผู้มี

หน้าที่สืบต่อจากท่านในการรักษาประเทศไทยให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคงงดงาม ท่านจะสลดหดหู่หัวใจเพียงใด ที่พวกเราผู้มีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ พากันขาดสติขาดปัญญา ไม่นำมาควบคุมจิตใจให้ไกลจากความเศร้าหมองนักหนาด้วยความโลภความโกรธความหลง.

๏ พระพุทธศาสนาเน้นหนักให้พาใจหนีไกลจากโลภะหรือราคะ โทสะ และโมหะ เพราะทั้งสามอย่างนี้เป็นเหตุแห่งความเศร้าหมอง หรือความสกปรกของจิตใจโดยแท้ ความเดือดร้อนวุ่นวายที่หนักหนายิ่งขึ้นเป็นอันมากในโลกปัจจุบัน เป็นอาการของจิตใจผู้คนพลเมืองของโลก ส่องให้เห็นความสกปรกเศร้าหมองของจิตใจ ว่ามีมากมายยิ่งกว่าก่อนเป็นอันมาก.

๏ เมื่อนึกถึงความสกปรกของจิตใจ ก็น่าจะนึกถึงความสกปรกของแม่น้ำลำคลอง ที่ทุกวันนี้มีขยะลงไปเน่าเหม็น ไม่เป็นน้ำใสสะอาด ที่ให้ความเจริญตาเจริญ

ใจ ให้ประโยชน์ได้แม้ในการอาบกิน เช่นในอดีตกาลนานมา เป็นเพราะว่าพวกเราพากันขาดสติ ไม่นึกให้ได้เสียแต่แรก ไม่ระวังเสียแต่แรก ว่าจะต้องรักษาแม่น้ำลำคลองมิให้เน่าเหม็นเสียแต่ต้น ด้วยการระมัดระวังไม่ยอมให้มีจุดเริ่มแรกก่อตัวของความเน่าเสีย ไม่ยอมเพิ่มพูนจุดนั้นให้ใหญ่โตมากมายขึ้นเป็นลำดับ คนในบ้านในเมืองมิได้มีเพียงคนสองคน แต่มีจำนวนเป็นพันเป็นหมื่น ทิ้งเศษขยะต่าง ๆ ลงในแม่น้ำลำคลองคนละเล็กคนละน้อยทุกวันทุกคืน ไม่เท่าไรก็จะสุมกันแน่น เน่าเสียไปทั้งหมด น้ำทั้งแม่น้ำลำคลองจะมีแต่เชื้อโรค มีแต่กลิ่นเหม็น ไม่มีประโยชน์ใดอีกต่อไป การที่เราพากันปล่อยปละละเลยจิตใจ ให้ตกอยู่ใต้อำนาจความชั่วร้ายนานาประการ ทั้งที่เป็นความโลภความโกรธความหลง ก็ไม่แตกต่างจากการทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง วันหนึ่งไม่เร็วก็ช้า จะได้พบความเน่าเสียเช่นเดียวกับของจิตใจดังเช่นปรากฏให้เห็นแล้วในขณะนี้.

๐ เชื้อโรคและกลิ่นเน่าเหม็นของแม่น้ำลำคลอง แม้จะรุนแรงเป็นที่น่ารังเกียจเพียงไร ก็หาเปรียบได้ไม่

กับพิษร้ายและกลิ่นความชั่วร้ายของจิตใจ ยิ่งพากันปล่อยปละละเลยให้ใจเป็นโรคมากเพียงไร พิษร้ายก็จะอบอวลมากขึ้นเพียงนั้น ดังที่นับวันได้ปรากฏมากมายขึ้นทุกที ไม่เพียงในบ้านเมืองเรา แต่ตลอดไปถึงในโลกด้วย.

๐ พร้อมเพรียงกันรังเกียจความชั่วร้ายทั้งหลายเถิด ความสงบสุขจึงจะเกิดได้ในบ้านเมืองเรา เด็กจะไม่ถูกผู้ใหญ่ทารุณ ผู้หญิงจะไม่ถูกรังแก จะไม่ถูกสังหาร มารดาบิดาครูอาจารย์จะไม่สอนลูกไม่สอนศิษย์ให้เป็นโจร นั่นก็คือจะไม่ให้ความรักพาไปเป็นความตามใจ ให้ไม่รู้ดีไม่รู้ชั่ว ให้ไม่รู้ถูกไม่รู้ผิด มารดาบิดาต้องสอนลูกให้เป็นคนดี ครูอาจารย์ต้องสอนศิษย์ให้เป็นคนดี คนทุกคนต้องสอนตัวเองให้เป็นคนดี โดยมีสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นธงชัยนำหน้าพาเดิน เพื่อไม่เปะปะลงห้วยลงเหว ไม่พาชีวิตให้หมดสิ้นความหมาย.

๐ ชีวิตทุกชีวิตมีโอกาสจะเป็นได้ทั้งสว่างรุ่งเรือง หรือ

มืดมิดเศร้าหมอง แม้บางทีจะไม่ทันปรากฏในชาตินี้ แต่จะต้องปรากฏในชาติภพต่อไปแน่นอน ทั้งที่ดีและที่ชั่ว สำคัญต้องเลือกให้ดี ต้องปฏิบัติให้ถูก คือต้องเดินไปบนเส้นทางที่ถูก ที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางอันปรารถนา ถ้าปรารถนาชีวิตหรือภพชาติที่รุ่งเรืองสว่าง แต่เลือกทางเดินไม่ถูก ไปเดินบนทางสายที่ตรงลิ่วไปสู่ความมืดมนอนธกาล ก็จะได้รับผลที่ตรงกันข้ามกับความมุ่งมาดปรารถนาแน่นอน จึงต้องเลือกทางเดินให้ดี ให้ถูก เพราะสำคัญนัก.

๐ ชีวิตคนคนหนึ่งที่รุ่งเรืองสว่างด้วยอานุภาพของความดี คือจุดหนึ่งแห่งความร่มเย็นของบ้านเรือนของประเทศชาติ ถ้าหลาย ๆ ชีวิตดำรงอยู่ด้วยความดีความร่มเย็นเป็นสุขย่อมกว้างขวางออกไป และความร่มเย็นเป็นสุขนั้นเกิดขึ้นที่ไหน ย่อมขับไล่ความทุกข์ความร้อนที่นั้นให้บางเบาถึงหมดสิ้นไปก็ยังได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าคนทั้งหลายไม่ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความดี ด้วยบุญกุศล ด้วยธัมมะ เขาเหล่านั้นรวมกันอยู่ที่ไหน ก็ย่อมทำที่นั้นให้เดือดร้อนไม่มีความร่มเย็นเป็นสุข แม้

เชื่อในความจริงนี้ ก็คงเชื่อด้วยว่าโลกทุกวันนี้ต้องการผู้ประพฤติดีประพฤติชอบประกอบด้วยศีลธรรม ธรรมเป็นที่ต้องการยิ่งกว่ายุคไหนสมัยไหนทั้งนั้น และต้องการอย่างรีบด่วน ดั่งไฟกำลังลุกติดบ้านเรือนแล้ว นำน้ำมาดับชักช้าก็คือไม่ปรารถนาจะรักษาบ้านเรือนนั้นไว้อีกต่อไป ยินดีจะปล่อยให้ไฟเผาผลาญจนหมดสิ้น.

๐ อานุภาพของความดีมหัศจรรย์นัก ยิ่งใหญ่นัก ไม่เคยพบไม่เคยเห็นไม่เคยประสบด้วยตนเองย่อมยากจะเชื่อ ย่อมยากจะเข้าใจ แต่ผู้มีปัญญานั้นมักจะยอมเชื่อในสิ่งที่จะไม่มีทางเสีย แต่จะมีทางได้ หรือมีทางเสมอตัว น่าจะพากันมีปัญญา เพื่อเชื่อในทำนองเดียวกัน ดังกล่าว.

๐ เมื่อหลายสิบปีแล้ว สุภาพสตรีผู้หนึ่งเล่าให้ฟังว่ากลับจากไปปฏิบัติธรรมในวัดป่าแห่งหนึ่ง ได้พบเหตุการณ์เป็นที่อัศจรรย์ใจ ที่ไม่เคยพบมาก่อน และได้เล่าอย่างละเอียดลออว่าตนเป็นผู้มุ่งมั่นในการปฏิบัติเพื่อมรรคผล เลือกวิธีระวังจิตมิให้วุ่นวาย และก็คิดว่าทำ

ได้ผลสำเร็จดีพอสมควร มีความสงบสบายใจมากอยู่เสมอ แต่วันหนึ่ง ขณะพักอยู่ในวัดป่าดังกล่าว อย่างสงบเงียบ ปราศจากผู้คนและเรื่องรบกวนทั้งหลาย ขณะที่ระวังใจอยู่ตามปรกติ ก็รู้สึกว่ามีความผิดปรกติเกิดขึ้น เหมือนฟองเล็ก ๆ ผุดขึ้นในน้ำโซดา ทันทีที่เอะใจในความผิดแปลกที่ไม่เคยมี ฟองโซดานั้นก็ผุดขึ้นถี่ยิบมากมาย รบกวนจิตใจอย่างยิ่ง ทำให้ตกใจ ขณะนั้นเป็นเวลาใกล้ค่ำ จึงคิดว่าการเข้าป่าเดินจงกรมอาจจะแก้ไขให้จิตกลับเป็นปรกติได้ จึงรีบลงจากกุฏิที่พักหลังเล็ก ๆ พร้อมจานสังกะสีเล็กสองใบและเทียนไขสองดอก เป็นเครื่องประกอบการเดินจงกรมกลางคืนในป่าที่หนาทึบด้วยหมู่ไม้ทั้งใหญ่น้อย ก่อนจะทันได้จุดเทียนวางหัวท้ายทางจงกรม ความผิดปรกติในจิตใจก็ทวีขึ้นมากมาย ทำให้เร่าร้อนจนแทบจะยับยั้งไม่ได้ อยากจะกรีดร้องให้สุดเสียง พร้อมกับอยากจะออกวิ่งไปทางไหนก็ได้ เพราะทนเดินดี ๆ เช่นที่เคยเดินจงกรมไม่ไหวแล้ว แต่เหมือนมีผู้ใดผู้หนึ่งแอบแฝงอยู่ในป่านั้นอ่านใจที่พลุ่งพล่านปานน้ำเดือดออกอย่างทะลุปรุโปร่งรู้ความคิดที่กำลังจะวิ่งและกำลังจะกรีดร้อง จึงให้

เสียงยับยั้งสติ ว่า "อย่าให้เสียงออกจากปากเป็นอันขาด มิฉะนั้นจะไปกันใหญ่" เสียงเตือนนั้นยับยั้งเสียงที่กำลังจะกรีดก้องออกจากปากไว้ได้ ด้วยความพยายามอย่างเต็มที่ ด้วยความกลัวจะขาดสติไปโดยไม่อาจกลับคืนดีได้อีกเลย ขณะเดียวกันก็ยังอยากจะวิ่งให้ป่าราบ แต่เสียงเดียวกันนั้นอีก ที่ห้ามว่า "อย่าวิ่ง ถ้าวิ่งจะไม่ได้กลับอีกเลย" และก็เสียงห้ามนี้อีกที่ทำให้ควบคุมตัวเต็มที่ บังคับขาไม่ให้วิ่ง แต่จะเดินเช่นปรกติก็ไม่ไหวจริง ๆ ได้เพียงเดินอย่างเร็วที่สุด ราวกับที่เรียกว่าจ้ำเอาจ้ำเอานั่นเอง ใจก็ร้อนราวถูกเผา มีความรู้สึกตัวว่ากำลังจะบ้าแล้ว ใจขณะนั้นจึงแผดร้องอยู่ว่า "ท่านอาจารย์ขาช่วยด้วย จะบ้าแล้ว ท่านอาจารย์ขา ช่วยด้วย จะบ้าแล้ว" และรู้ตัวว่านึกถึงท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ ที่แม้ไม่เคยได้พบกราบไหว้ท่าน แต่ก็มีความเคารพท่านที่สุด ขณะนั้นเอง ปรากฏร่างท่านอาจารย์ขึ้นข้างหน้าในระยะห่างพอสมควร กำลังเดินหันหลังให้ แต่ความรู้สึกบอกว่านั่นคือท่าน ความรุนแรงของใจที่จะบ้าจริง ๆ ทำให้ไม่ตื่นเต้นไม่ดีใจเลยสักนิด ที่ท่านอาจารย์มาอยู่ตรงหน้า พอเดินไปสุดทางจงกรม หัน

กลับ ก็เห็นภาพท่านอาจารย์เดินนำอยู่อีก เป็นเช่นนี้ไม่รู้ว่านานเพียงไร แต่ความร้อนในใจทำให้ยังแผดร้องอยู่เงียบ ๆ ภายนอก แต่ดังกึกก้องที่สุดอยู่ภายใน ด้วยประโยคซ้ำซากอยู่อย่างเดียว ว่า "ท่านอาจารย์ขา ช่วยด้วย จะบ้าแล้ว ท่านอาจารย์ขา ช่วยด้วย จะบ้าแล้ว" กี่เดือนกี่ปีผ่านไป จนทุกวันนี้ ยังเล่าว่าจำเสียงร้องของตนได้แม่นยำชัดเจน และได้เล่าต่อไป ว่าขณะแทบจะบ้าคลั่งแล้วนั้น เท้ากำลังแทบจะพาวิ่งเตลิดแล้วนั้น ก็มีเสียงเหมือนฟ้าผ่าลงตรงหน้า ดังสนั่นหวั่นไหวทำให้ตกอกตกใจที่สุด ถึงกับหยุดชะงักงันอยู่กับที่ เมื่อเสียงเงียบ เห็นตนเองยืนนิ่งอยู่กลางทางจงกรม เท้าข้างหนึ่งอยู่ในอาการยกค้างอยู่ ไม่ลงสัมผัสพื้น พอรู้ตัวจึงวางลง มีความงงงันที่สุด ไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ขณะนั้นป่าไม่เป็นป่า สว่างเจิดจ้าไปทั้งหมด ถึงตอนนี้ จึงนึกขึ้นมาได้ถึงความเร่าร้อนที่สุมแผดเผาใจอยู่ จนแทบจะบ้าคลั่ง จึงย้อนดูตามความถนัดที่ชอบทำเป็นปรกติเสมอมา เพื่อระวังรักษาใจ ก็ได้พบความสงบเย็นละเอียดยิบให้ความรู้สึกที่บอกไม่ถูก แตกต่างกับเมื่อครู่ก่อนยิ่งกว่าสีขาวกับสีดำก็ว่าได้ มหัศจรรย์นัก

สบายอะไรอย่างนี้ รำพันกับตัวเองอย่างนี้ ทันใดก็มีเสียงบอกว่า "ได้ชั้น ๓ แล้วนะ" พอสิ้นเสียงนี้ ก็มีอีกเสียงหนึ่งแย้งขึ้นทันที ชัดเจนหนักแน่น "ไม่ใช่ จบแล้วต่างหาก" แล้วทั้งสองเสียงก็เงียบไป ผู้เล่าว่าได้ความเข้าใจความหมายดี ว่าเสียงแรกบอกว่าได้ชั้น ๓ คือ อนาคามี และเสียงที่แย้งว่าจบแล้วต่างหาก คือเป็นพระอรหันต์แล้ว คงจะด้วยความเหน็ดเหนื่อยแทบหายใจไม่ออกเมื่อครู่ก่อนยังมีผลรุนแรงอยู่ เสียงที่บอกว่าเป็นพระอนาคามีก็ตาม เป็นพระอรหันต์ก็ตาม ไม่ทำให้ตื่นเต้นยินดีแม้แต่น้อย สักแต่ว่ารับรู้เฉย ๆ เหมือนคนไม่มีความรู้สึก ซึ่งตรงกันข้ามกับความจริงที่อยากสำเร็จมากมานานนักแล้ว ได้ยินสักแต่ว่าได้ยินแล้วก็ออกเดินจงกรมต่อไป คราวนี้เดินได้สบาย ๆ เป็นปรกติไม่ราวกับจะวิ่งด้วยความร้อนเร่าบ้าคลั่งเหมือนก่อนหน้านั้น ขณะเดินก็ไม่ได้คิดถึงเหตุการณ์น่าตกใจที่เกิดแก่ชีวิตเมื่อครู่ก่อน คงเดินภาวนาพุทโธ ให้ใจอยู่กับพุทโธเท่านั้น และก็เดินได้ไม่นาน ไม่ถึงครึ่งชั่วโมงเกิดอาการง่วงนอนอย่างมาก ฝืนจนฝืนไม่ไหว ง่วงมากมาย จนสงสัย ว่าทำไมที่ครูอาจารย์เคยเล่านั้น

เมื่อปฏิบัติได้ผลสูงสุด เกิดปีติ จนไม่ต้องหลับไม่ต้องนอนหลายวันหลายคืนทีเดียว แต่ทำไมเราง่วงมาก สงสัยไปพลางฝืนใจเดินไปพลาง คิดว่าคงจะหายเร็ว แต่ก็ไม่หาย ง่วงจนจะหลับทั้งกำลังเดินทีเดียว จึงตัดสินใจกลับกุฏิ และเข้ามุ้ง มีมุ้งเล็ก ๆ กาง ในห้องไม่มีใครอื่น เมื่อเข้าไปในมุ้ง ได้นั่งภาวนาอีก เพราะได้เห็นความน่าอัศจรรย์ มุ้งม่านฝาเพดานไม่ปรากฏ มีแต่ความว่างไปทั้งหมด แต่ภาวนาได้ไม่กี่นาทีก็ง่วงอย่างมากอีก จึงตัดสินใจไม่ฝืน ลงนอนทั้ง ๆ ที่ความสว่างไสวปรากฏอยู่ และก็หลับไปจนวันใหม่ ได้เล่าว่าอ่อนเพลียมาก ไม่มีแรงถึง ๓ วัน อยากแต่จะนอนเท่านั้น และรู้ว่านั่นคือผลของความบ้า ความบ้าเสียแรงมากเหลือเกิน แต่ก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะขณะนอนหมดแรงอยู่ ๓ วัน ได้คิด คิด คิด ทำไมจึงว่าสำเร็จแล้ว ทำไม เป็นความจริงไปไม่ได้ ปฏิบัตินิดเดียว และไม่จริงจังอะไรนักหนา จะมิง่ายจนเกินไปหรือที่จะได้เป็นถึงพระอรหันต์ผู้ไกลกิเลสแล้วอย่างสิ้นเชิง เชื่อไม่ได้ ถึงอย่างไรก็ไม่เชื่อ แต่ทำไมมีเสียงมาบอกชัดเจนนักเล่า ทำไม หมดเวลาไป ๓ วันก็ได้คำตอบ

ที่ตนเองพอใจ ไม่ต้องพิศวงสงสัยอะไรอีกต่อไป ได้ความเข้าใจชัดแจ้ง ว่ากำลังจะต้องเป็นบ้าแน่นอนแล้ว เพราะจิตใจที่แปรปรวนรุนแรงเร่าร้อนผิดปรกติ แล้วอยู่ไม่อยู่ก็มีเหตุการณ์เกิดขึ้นทำความวิปริตให้หมดสิ้นไปในพริบตาอย่างไม่น่าเชื่อ แล้วก็ตามมาด้วยการหลอกล่อให้หลงเชื่อ ว่าเป็นพระอรหันต์แล้ว ถ้าเชื่อก็จะบ้ายิ่งกว่าบ้าคลั่งขาดสติเสียอีก เป็นอันว่าเข้าใจดีแล้ว เจ้ากรรมนายเวรที่มีอยู่คงพยายามจะให้เป็นบ้าด้วยขาดสติเป็นครั้งแรก เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างพิสดารทำให้ผ่านพ้นไป ไม่เกิดผล จึงต้องใช้วิธีใหม่ ให้บ้าเป็นพระอรหันต์เลยทีเดียว ถ้าเชื่อก็คงบ้ายิ่งเสียกว่าบ้าแบบคลั่งขาดสติแน่ อะไรเล่าทำให้เป็นถึงเช่นนี้ ก็อกุศลกรรมนั่นเองที่ตามมาทัน แต่คุณประโยชน์ที่ได้ทำในพระพุทธศาสนาสม่ำเสมอมานานปีเป็นความดีที่ใหญ่ยิ่ง ตัดอกุศลกรรมขาดในพริบตา นี่คืออานุภาพของความดีที่มหัศจรรย์นัก และเป็นจริง.

๐ เป็นที่ได้ยินได้ฟังกันบ่อยครั้ง ว่ามีผู้เสียสติเพราะ

กรรมฐานแตก คือเพราะปฏิบัติกรรมฐานผิดไปจึงเสียสติ ทำให้มีผู้กลัวที่จะปฏิบัติกรรมฐาน แต่ที่จริงนั้นเป็นเรื่องกรรมของแต่ละคน ผู้ที่เสียสติ และเป็นผู้ปฏิบัติกรรมฐาน เป็นผู้ที่อกุศลกรรมที่ทำไว้ในอดีตตามมาทันก็ได้ และเพราะไม่มีความดีเพียงพอจึงไม่อาจตัดอกุศลกรรมให้ขาดได้ ส่วนผู้ปฏิบัติกรรมฐาน หรือไม่ได้ปฏิบัติก็ตาม เมื่ออกุศลกรรมตามมาทัน มีความดีเพียงพอ ย่อมตัดอกุศลกรรมให้ขาดได้ คือแม้กำลังจะเป็นบ้าไปแล้วด้วยอำนาจของอกุศลกรรม ก็ย่อมมีอำนาจของความดี ของกุศลกรรม ที่มากเพียงพอ มาตัดผลของอกุศลกรรมให้ขาดได้ในพริบตา เป็นที่น่าอัศจรรย์นัก.

๐ โอกาสให้ทำความดีมีเปิดเสมอสำหรับทุกคน และก็มีปิดได้เช่นเดียวกัน จึงไม่พึงปล่อยให้โอกาสที่เปิดแล้วสำหรับทำความดีผ่านพ้นไป พึงทำดีให้เต็มความสามารถเมื่อโอกาสเปิดให้ทำ ไม่พึงผัดผ่อน เพราะใครเล่าจะรู้ว่าโอกาสดีเช่นนั้นจะปิดเมื่อไร โอกาสเช่นนั้นปิดก็หมดทางจะทำดีได้เช่นนั้น เปรียบให้กว้างขวางที่

สุดก็คือ ยังมีชีวิตอยู่ทำได้ สิ้นชีวิตแล้วจะทำไม่ได้ ยังมีชีวิตอยู่จะคิดดีพูดดีทำดีก็ได้ สิ้นชีวิตแล้วแม้อยากจะคิดดีพูดดีทำดี ก็ไม่ได้.

๐ มนุษย์นั้นเป็นผู้มีบุญที่สุด สามารถทำบุญทำกุศลทำดีทำงามได้ทุกอย่าง ผู้ไม่ใช่มนุษย์ทำไม่ได้ เป็นเทวดายังทำไม่ได้ ยังต้องลงอาศัยร่างมนุษย์เพื่อทำบุญทำกุศล ร่างทรงเกิดขึ้นทั่วบ้านทั่วเมืองก็เพราะเหตุนี้ และมิใช่มีแต่ในประเทศไทยเราเท่านั้น ประเทศตะวันตกที่ว่าเจริญนักแล้วก็ยังมี แม้จะเป็นเรื่องลี้ลับสำหรับสายตาปุถุชนทั้งหลายจนเกิดการหลอกลวงกันขึ้นมากมาย แต่นั่นก็เป็นงานของมนุษย์ผู้มากด้วยเล่ห์เหลี่ยมที่หลอกลวงมนุษย์ผู้ไม่รอบคอบ พึงพิจารณาเรื่องนี้ให้ถูกต้อง โดยให้เห็นความจริงที่ควรเห็น ว่ามนุษย์มีบุญกว่าใครอื่น ไม่ต้องไปอาศัยร่างใครทำคุณงามความดี ทำได้ด้วยร่างของตนเองนี้แหละ เช่นนี้แล้วแม้ยังไม่สนใจที่จะเร่งทำบุญกุศล พ้นจากความเป็นมนุษย์แล้ว จะทำได้อย่างไร.

๐ สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนจะ

ทรงตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณเสด็จอยู่บนสวรรค์ชั้นดุสิตที่สูงส่ง แต่ไม่ทรงสามารถตรัสรู้ในขณะเสด็จอยู่ในสวรรค์ได้ ต้องเสด็จลงมาสู่โลกมนุษย์จึงได้ทรงตรัสรู้ จึงมีสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าอุบัติขึ้น เป็นมหามงคลแก่โลก แก่ทุกชีวิตสัตว์โลก จนตราบเท่าทุกวันนี้ แสดงแจ้งชัดว่ามนุษย์มีโอกาสจะทำดีได้สูงสุดถึงเป็นพระพุทธเจ้า แต่การได้เกิดเป็นมนุษย์เป็นการยาก เราทั้งหลายมีบุญอย่างยิ่งแล้วที่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ ทั้งยังพบพระพุทธศาสนา อย่าปล่อยให้ความมีบุญอย่างยิ่งผ่านพ้นไปโดยไม่เร่งกอบโกยบุญนั้นไว้เป็นสมบัติล้ำค่า เมื่อเวลาที่แวดล้อมด้วยบุญพ้นไป จะไม่มีโอกาสดีอีก จะเสียใจเพียงไรก็ไม่อาจเรียกร้องกลับคืนมาได้ อย่าประมาท อย่าทอดทิ้งโอกาสดีเหมือนคนไร้ปัญญา.

๐ ทุกชีวิตในโลกนี้ล้วนเป็นเพื่อนร่วมทุกข์กันทั้งนั้น การให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือสงเคราะห์อนุเคราะห์กันจึงเป็นความถูกต้องงดงาม เป็นความดีที่ควรแก่ความสรรเสริญ ในความมีน้ำใจ และในความมีปัญญา.

๐ ผู้มีน้ำใจให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมทุกข์มิใช่เป็นเพียงผู้มีเมตตาเท่านั้น แต่เป็นผู้มีปัญญาด้วย ปัญญาในที่นี้คือปัญญาในการดำรงชีวิตให้เป็นสุขสวัสดีโดยสมควร โดยเชื่อในกรรมและการให้ผลของกรรม คือเชื่อว่าเมื่อทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี เมตตาคือกรรมดี ถึงคราวลำบากก็จะได้รับความช่วยเหลือ อาจจะจากผู้ที่เคยได้รับความช่วยเหลือมาก่อน หรืออาจจะจากผู้อื่นที่กรรมดีอันตนได้ทำแล้วส่งมา.

๐ มีนิยายเล่ากันมาเรื่องหนึ่ง ว่าครอบครัวหนึ่งได้ปลาเค็มมาตัวหนึ่ง หัวหน้าบ้านถามลูก ๆ ว่าทำอย่างไรจึงจะเก็บปลาชิ้นนั้นไว้กินได้ตลอดไป ได้รับคำตอบต่าง ๆ ที่ไม่เป็นที่พอใจของหัวหน้าบ้าน ซึ่งไขปัญหาว่าให้นำปลาตัวนั้นแบ่งออกเป็นชิ้นเล็ก ๆ และให้นำไปแจกเพื่อนบ้านทุกบ้าน ลูก ๆ ทำตามคำสั่งโดยสงสัยเป็นอย่างยิ่ง ว่าทำเช่นนั้นยิ่งเป็นการเหลือไว้กินกันน้อยไปอีกหลายเท่า หัวหน้าบ้านไม่อธิบายเหตุผล จนต่อมาเพื่อนบ้านทั้งหลายที่ได้รับแจกปลาเค็มคนละเล็กละน้อย ได้นำข้าวปลาอาหารมาให้ไม่เว้นแต่ละวัน ทำ

ให้บ้านนั้นมีอาหารการกินได้ดีตลอด ลูก ๆ จึงได้ความเข้าใจ เพราะเป็นผู้ให้ จึงได้เป็นผู้รับ.

๐ ความมีน้ำใจเป็นจุดเริ่มต้นของความดีทุกอย่าง ทั้งทางการให้ ทั้งปิยวาจาเจรจาเป็นที่ชื่นหูชื่นใจ อัตถจริยาช่วยทำประโยชน์ สมานัตตตาความวางตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ว่าจะเผชิญกับฐานะใดความเปลี่ยนแปลงใด ก็ให้น้ำใจเป็นทานได้เสมอ ให้ปิยวาจาเสมอทำประโยชน์ให้เสมอ เต็มตามสติปัญญาความสามารถ ผลที่จะได้รับก็คือจะสามารถผูกพันใจใคร ๆ ไว้ได้อย่างงดงาม นั่นก็คือจะเป็นที่รักของคนดีทั้งหลาย.

๐ สมเด็จพระบรมศาสดาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นสมเด็จพระบรมครูผู้ยิ่งใหญ่ ทั้งของพรหมเทพและของมนุษย์ ทรงเป็นผู้ดีโดยพระชาติกำเนิด ทรงได้รับการอบรมสั่งสอนให้ทรงเป็นผู้ดีพร้อมทั้งพระกิริยาพระวาจา เมื่อพูดถึงกิริยาเป็นผู้ดีวาจาเป็นผู้ดี ทั่วไปย่อมเข้าใจ ทุกชาติทุกภาษามีผู้ดี คือมีคนดี แต่มีความแตกต่างกันในกิริยาวาจาผู้ดี ผู้ดีตะวันตก หรือผู้ดีฝรั่ง ก็มีกิริยาวาจา

ไปแบบหนึ่ง ผู้ดีตะวันออก หรือผู้ดีไทย ก็มีกิริยาวาจาไปอีกแบบหนึ่ง ซึ่งคนไทยจะภูมิใจในกิริยาวาจามารยาทของผู้ดีไทย ที่นุ่มนวลอ่อนโยนสุภาพ ผู้ใหญ่จึงคอยเตือนเด็กรุ่นลูกรุ่นหลานเสมอ ให้รักษากิริยาวาจามารยาทและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทยไว้ให้จงดี อย่าปล่อยปละละเลยจนเกินไป วันหนึ่งจะไม่เหลือความภาคภูมิใจอยู่เลย.

๐ เยาวชนเป็นอนาคตของชาติ และของโลก แม้คิดให้ดี เยาวชนทั้งหลายจะภูมิใจในความเป็นไทยของตนในความสำคัญของตน ส่วนผู้ใหญ่ทั้งหลายคิดให้ดีจะรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ที่จะต้องประคับประคองเยาวชนให้ได้เป็นอนาคตที่งดงามของชาติ ของโลกต่อไป เพราะผู้ใหญ่คือผู้สร้างเด็กสร้างเยาวชน ผู้ใหญ่จึงมีสิทธิจะภูมิใจในหน้าที่รับผิดชอบของตนได้เช่นกันเพราะเป็นหน้าที่สำคัญอย่างยิ่ง ต่อชาติ และต่อโลก.

๐ ผู้ใหญ่คือแบบอย่าง ผู้ใหญ่คือผู้ปั้น ผู้ใหญ่คือคนสำคัญ ผู้ใหญ่ทุกคนควรสำนึกในหน้าที่ที่สำคัญ

อย่างยิ่งนี้ เด็กก็ตาม เยาวชนก็ตาม ยังเป็นไม้อ่อนที่ดัดได้ อาจจะยากบ้างเป็นบางชนิดบางเผ่าพันธุ์ของไม้ แต่แม้ผู้ใหญ่ไม่ลดละที่จะดัดก็ย่อมทำได้สำเร็จ ข้อสำคัญอย่าคิดว่าไม่เป็นไร คนต้องมีทั้งดีและชั่ว ชั่วบ้างดีบ้าง ถูกบ้าง ผิดบ้าง ช่างเถิด อย่าคิดเช่นนี้เป็นอันขาด การปล่อยปละละเลยให้คนทำผิดทำร้ายโดยไม่แก้ไขแต่เริ่มแรก เป็นความไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง สายเกินไปจะต้องเสียใจ.

๐ มารดาบิดาครูอาจารย์เป็นคนสำคัญพิเศษของเด็กของเยาวชน พึงสอนเมื่อควรสอน คือพึงสอนเมื่อสอนแล้วได้ผล สั่งเมื่อควรสั่ง คือพึงสั่งเมื่อสั่งแล้วได้ผล แต่ถ้าสอนตรง ๆ ก็ไม่ได้ผล สั่งก็ไม่ได้ผล ต้องมีอุบายในการทำหน้าที่ของตนให้สำเร็จสัมฤทธิ์ผล อย่างดีที่สุดเท่าที่จะเต็มสติปัญญาสามารถทำได้ ที่สำคัญคือต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย ต้องไม่มีการเห็นแก่ได้ส่วนตัวจนลืมคำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดแก่เยาวชนผู้เป็นอนาคตของชาติ.

๐ ไทยนั้นมีจารีตประเพณีขนบธรรมเนียมกิริยา

วาจาที่แตกต่างจากชาติอื่นทั้งหลายมาก คนไทยแต่ไหนแต่ไรมามีกิริยามารยาทนุ่มนวลอ่อนน้อมสุภาพที่เรียกกันว่าสมเป็นไทย มาบัดนี้แม้แต่เยาวชนหญิงผู้เป็นนักเรียนนักศึกษาก็ถึงด่าทอขว้างปาเตะต่อยกันแล้ว เมื่อเยาวชนชายยกพวกตีรันฟันแทงฆ่าแกงกันผู้ใหญ่ก็ตกใจเหลือเกินแล้วเพราะไม่เคยมี ไม่เคยคิดไม่เคยเห็น มาเดี๋ยวนี้เยาวชนหญิงเริ่มมีกิริยาท่าทีเช่นนั้นบ้างแล้ว จะให้เห็นอนาคตของชาติเป็นเช่นนั้นหรือ.

๐ วันที่ ๒๐ กันยายนเป็นวันมหามงคลของชาติ สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐสองพระองค์ทรงมีพระบรมราชสมภพในวันเช่นนั้น คือพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๘ แห่งพระมหาจักรีบรมราชวงศ์ พระองค์แรกทรงได้เสวยสวรรยสิริราชสมบัติเมื่อพระชนมายุพรรษา ๑๖ คือเมื่อยังทรงเป็นเยาวชน และพระองค์ที่สองทรงได้เสวยสวรรยสิริราชสมบัติเมื่อพระชนมายุเพียง ๘ พรรษา คือเมื่อยังทรงเป็นเด็ก

และทั้งสองพระองค์ทรงปฏิบัติพระองค์สมที่ทรงเป็นไทย สงบงดงาม สุภาพอ่อนโยน เปี่ยมด้วยพระมหากรุณา จึงทรงเป็นที่รักอย่างยิ่ง ถึงทรงได้รับน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระบรมราชสมัญญาเป็นสมเด็จพระปิยมหาราชพระองค์หนึ่ง และสมเด็จพระปิยมหาราชพระองค์น้อยอีกพระองค์หนึ่ง เด็กไทยและเยาวชนไทยได้รับความรักและความหวังอย่างสูงยิ่ง จึงได้มีวันเยาวชนแห่งชาติในวันมหาสิริมงคลนี้ ที่ ๒๐ กันยายน.

๐ เด็กไทยเยาวชนไทยพึงปลูกความรู้สึกที่ดีงามให้เกิดขึ้นในจิตใจ ทั้งผู้ดูแลและผู้แสดงอย่าอ่อนแอปล่อยให้เป็นไปตามหนังละครหรือบทบาทในจอแก้วจอเงิน จงเข้มแข็งปล่อยให้บทบาทเหล่านั้นอยู่แต่ในจอ อย่าให้ติดต่อเป็นโรคลุกลามออกมานอกจอ จนเป็นนิสัย จนเป็นกิริยาวาจาจริง แม้จะเป็นการไม่ง่ายนักที่จะฝืนไม่ให้รับบทบาทที่ได้พบได้เห็นหรือได้แสดงมาเป็นชีวิตจริง แต่แม้เห็นความไม่ถูกต้องไม่สวยไม่งามของบทบาทเหล่านั้น และแม้มีความตั้งใจจริงที่จะไม่รับเป็นนิสัยของตน ย่อมทำได้ ย่อมควรทำอย่างยิ่ง.

๐ ไม่มีอะไรจะเก่งกว่าอำนาจใจของเรา จึงไม่มีอะไรจะอาจชนะความเข้มแข็งของใจเราได้ ขอให้เยาวชนทั้งหลายจงทำใจให้เข้มแข็ง เห็นแก่ตัวเอง เห็นแก่แม่พ่อพี่น้อง เห็นแก่ชาติสกุล เห็นแก่ความเป็นไทย อย่าพ่ายแพ้แก่อำนาจสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษเป็นภัยอย่างยิ่ง.

๐ สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือสมเด็จพระปิยมหาราช มหาราชผู้ทรงเป็นที่รักอย่างยิ่ง ได้ทรงสถาปนากรมป่าไม้พระราชทานให้ไทยไว้เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๓๙ บัดนี้ครบ ๑๐๐ ปี นับเป็นของพระราชทานที่มีค่ายิ่ง เพราะเท่ากับพระราชทานการอนุรักษ์ทรัพยากรสำคัญ คือทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งของประเทศชาติและประชาชนทั้งปวง อันคุณประโยชน์ใหญ่หลวงของป่าไม้นั้นทุกวันนี้เป็นที่เข้าใจกันดียิ่งขึ้นแล้ว เพราะได้ประสบพบผ่านภัยมากมายที่ไม่เคยมีมาก่อนในบ้านเมืองเรา เหตุเพราะป่าไม้ถูกทำลายเกือบหมดสิ้น ไม่มี

เครื่องช่วยป้องกันภัยธรรมชาติจากลมจากฝนจากน้ำ น้ำป่าหลั่งไหลเข้ามาท่วมทับอาคารบ้านเรือนเรือกสวนไร่นาและผู้คนพลเมืองได้อย่างรวดเร็ว จนไม่อาจหลีกหนีหรือป้องกันได้ทัน เกิดการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ครั้งแล้วครั้งเล่าและหนักขึ้นทุกที เพราะการสูญเสียป่าไม้เป็นเหตุ.

๐ สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงเห็นภัยพิบัติอันเกิดแต่การทำลายป่า จึงทรงโดยเสด็จสมเด็จพระปิยมหาราชเร่งให้ปลูกป่าชดเชยที่ถูกทำลายไปเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการของผู้คนบางพวกบางหมู่ เป็นการทรงแสดงพระราชหฤทัยรำลึกถึงสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงถึงเป็นพระสรณะสูงยิ่งจริงแท้ สรณะนั้นหมายถึงที่พึ่งที่ประเสริฐสุด ที่เชื่อฟังปฏิบัติตามได้ทุกอย่าง ไม่มีผิดแม้เล็กน้อยเพียงใด ดังนั้นแม้มารดาบิดาครูอาจารย์หรือพรหมเทพทั้งหลายก็หาใช่สรณะไม่ เพราะยังมีที่บกพร่องผิดพลาดได้อยู่ไม่ว่าจะดีเพียงใดฉลาดปราด

เปรื่องเพียงใด สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้นที่ท่านไม่ทรงมีความผิดเลยในความทรงรู้แจ้ง พระองค์เท่านั้นจึงทรงเป็นสรณะที่แท้จริง พระรัตนตรัยเท่านั้นที่เป็นสรณะที่แท้จริง.

๐ สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐทั้งสองพระองค์ของไทย ทรงปฏิบัติตามพระสรณะสำคัญ คือทรงปฏิบัติตามสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรมคำทรงสั่งสอน และพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติพระธรรมและทรงจำไว้อัญเชิญมาสืบต่อ ยั่งยืนจนทุกวันนี้ สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าทรงเห็นความหมาย ความสำคัญ ของป่า ที่มีปรากฏในพระพุทธประวัติ ว่าสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระพุทธดำรัสสอนให้พระภิกษุทำความเพียรหลีกเร้นอยู่ในป่า ตามโคนไม้ หรือในเรือนว่าง นี้แสดงความสำคัญอย่างยิ่งของป่าต่อการปฏิบัติพระพุทธศาสนา.

๐ ไม่มีอะไรอื่นสำคัญเสมอพระพุทธศาสนา การ

ปฏิบัติธรรมเกิดแต่พระพุทธศาสนา มีผู้ปฏิบัติธรรมต้องมีป่า ต้องมีป่าจึงจะสามารถปฏิบัติตามพระพุทธดำรัสที่ตรัสสอนไว้ได้ อย่างบังเกิดผลยิ่ง.

๐ ผู้เป็นพุทธศาสนิกชนส่วนมากยากจะเข้าใจถึงความสำคัญของป่าต่อการปฏิบัติพระพุทศาสนา จึงพากันละเลยป่า ไม่ทำนุบำรุงรักษา ทั้งยังทำลาย ซึ่งเท่ากับมีส่วนละเลยพระพุทธศาสนา ละเลยประโยชน์ยิ่งใหญ่อันควรได้ควรถึงอย่างน่าเสียดายยิ่งนัก.

๐ ไม่มีป่า ไม่มีร่มไม้ ไม่มีความเย็น ไม่มีความสงบในจิตใจโดยควร.

๐ นึกถึงเพียงในบ้านแต่ละบ้าน ยังพากันชื่นอกชื่นใจที่ได้มีต้นไม้ให้ร่มเงาแม้เพียงต้นสองต้น คนตัดไม้ทำลายป่าทั้งหลายก็เช่นกัน แม้นึกให้ดี นึกถึงบ้านของตนเอง เวลาเห็นต้นไม้สวยงามยืนต้นแข็งแรง ให้ดอกให้ผลให้ใบ เกิดความยินดีชื่นใจ ก็ขอให้นึกถึงป่าซึ่งเป็นสมบัติของชาติของประเทศ ที่เป็นบ้านใหญ่

บ้านรวมของเราทุกคน ของสัตว์ทุกตัว ต้นไม้ในป่าก็เช่นเดียวกับต้นไม้ในบ้าน ย่อมเป็นความยินดีชื่นใจสงบสบายใจของผู้คนในบ้านใหญ่บ้านรวมคือประเทศชาติ ทั้งยังเป็นเครื่องป้องกันภัยธรรมชาตินานาประการที่น่าสะพรึงกลัวยิ่งนัก ภัยทั้งหลายเป็นเหตุแห่งความทุกข์ความเร่าร้อนของจิตใจ ที่พระพุทธศาสนาสอนให้หลีกหนี.

๐ พระพุทธศาสนาสอนให้ทำใจให้สงบสบาย การตัดไม้ทำลายป่านำมาซึ่งภัยพิบัติของประเทศชาติ ขัดอย่างยิ่งกับที่พระพุทธศาสนาแสดงไว้ ผู้ตัดไม้ทำลายป่ารู้หรือไม่รู้ แต่นั่นก็เป็นการปฏิบัติผิดจากธัมมะที่สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนไว้แจ่มใสชัดเจน ว่าป่ามีความสำคัญในการเกื้อกูลความปฏิบัติ.

๐ ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พระอาจารย์สำคัญองค์หนึ่งในสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ เมื่อได้พบสุภาพสตรีผู้หนึ่งที่ในใจมีแต่ความ

ปรารถนามรรคผลนิพพาน ท่านได้แสดงความสามารถในการรู้จิตรู้ใจโดยกล่าวขึ้นลอย ๆ ดังนี้ "คนสมัยนี้มันบ้า อยากเป็นพระอรหันต์ ทั้ง ๆ ที่ป่าก็ไม่เคยเข้า" นี้แสดงถึงที่ท่านเห็นความสำคัญของป่าไว้ชัดเจน.

๐ ผู้ตัดไม้ทำลายป่านั้น นอกจากปฏิบัติผิดธัมมะของสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังเป็นผู้ขาดทั้งความเห็นชอบ คิดชอบ ปฏิบัติชอบ อันล้วนเป็นปัญญา เครื่องพาให้พ้นทุกข์

๐ ปัญญาเท่านั้นที่จะพาชีวิตไปสู่ความสุขสวัสดีตลอดไปทุกภพทุกชาติ ขาดปัญญาชีวิตจะน่ากลัวนัก และก็มิใช่ว่าทุกชีวิตจะจบสิ้นลงเพียงในภพชาตินี้เท่านั้น ทุกชีวิตที่ยังไม่ไกลจากความโลภความโกรธความหลง ยังจะต้องระเหเร่ร่อนไปในภพชาติต่าง ๆ อีกมากมายประมาณเวลาไม่ได้ แต่ประมาณได้ถึงความน่าสะพรึงกลัว ก็เพียงในภพชาตินี้ ในอดีตกับในปัจจุบันความน่าสะพรึงกลัวแตกต่างกันมากเพียงใด ในอนาคตจะมิหนักหนาขึ้นหรือ ไม่ปรารถนาจะหนีให้พ้นหรือ แม้

ปรารถนาจะหนีให้พ้นก็ต้องระวังจิตของตนให้เต็มสติปัญญาความสามารถ อย่าปล่อยให้เป็นทาสความโลภความโกรธความหลงจนเกินไป จนทำอะไร ๆ ได้ทั้งนั้นเพื่อสนองกิเลส.

๐ สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาสถาปนากรมป่าไม้พระราชทานให้เป็นกำลังของชาติของพระพุทธศาสนา นั่นก็คือของพระมหากษัตริย์ด้วย ครบ ๑๐๐ ปีในพระพุทธศักราช ๒๕๓๙ นี้ สมเด็จพระปิยมหาราชพระองค์นั้นทรงเป็นที่รักที่พึ่งผู้ยิ่งใหญ่ฝังจิตฝังใจเพียงไร ขอให้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน ช่วยกันทำประเทศชาติคือบ้านใหญ่ของเราให้ร่มรื่นชื่นใจ เป็นที่ปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา อย่าทำเพียงบ้านใครบ้านใครให้งดงามด้วยไม้เล็กไม้ใหญ่ไม้ใบไม้ดอกเท่านั้นเลย บ้านใหญ่บ้านรวมของเราทุกคนควรต้องมีความสำคัญกว่าบ้านเฉพาะตัวเราแต่ละคนแต่ละครอบครัวเท่านั้น.

๐ บ้านใหญ่แห้งแล้งร้อนระอุด้วยภัยพิษนานา

ประการ เกิดจากการขาดป่าไม้ที่ให้ความร่มเย็น ที่กลั่นกรองสรรพพิษให้พ้นไปได้จริง แล้วบ้านเล็กเรือนน้อยของเราจะร่มเย็นเป็นสุขได้อย่างไร ช่วยกันคิดช่วยกันปกปักรักษาให้เต็มสติปัญญาความสามารถเถิด อย่าปล่อยปละละเลยผัดวันประกันพรุ่งจนสายเกินแก้ จนน้ำป่ากลายเป็นน้ำตาท่วมคนตาย มากมายจนประมาณมิถูก.

๏ อย่าใจเย็น จนเป็นชินชา ต่อการที่จะแก้ไขทุกสิ่งทุกอย่างในทันทีที่เริ่มเสียหาย ตัดไฟแต่ต้นลม นั่นแหละเป็นความถูกต้อง ปล่อยให้ไฟคุเป็นกองใหญ่ก็เหมือนปล่อยความไม่ดีทั้งในจิตใจตน และในการกระทำของใคร ๆ ทั้งนั้น ให้อยู่นานไป ให้มากมายขึ้นโดยไม่ทำลายเสียแต่ต้น ผลคือจะต้องเสียใจอย่างสุดซึ้งแน่นอน.

๏ ความรู้ถูกรู้ผิดรู้ดีรู้ชั่วนั้นสำคัญมาก จะคิดจะพูดจะทำอะไรให้คำนึงถึงความถูกความผิดความดีความชั่วให้อย่างยิ่ง อย่าคิดอย่าพูดอย่าทำไปโดยไม่คำนึงถึง

ความดีความชั่วความถูกความผิด เพราะจะเป็นภัยใหญ่ยิ่งนัก ทั้งต่อตนเอง และต่อสถาบันสำคัญ ยิ่งเป็นคนสำคัญเพียงไร ความรู้ถูกรู้ผิดรู้ดีรู้ชั่วยิ่งสำคัญเพียงนั้น พึงสำนึกไว้ให้จงดี.

๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๙